

DOI: 10.17242/MVvK_37.13

**A 2020. JANUÁRI VÍZIMADÁR-FELMÉRÉS EREDMÉNYEI A BALATONON ÉS A
KÖRNYEZŐ VIZESÉLŐHELYEKEN**
RESULTS OF THE JANUARY 2020 WATERBIRD CENSUS AT LAKE BALATON
AND ITS SURROUNDING WETLANDS

Kovács Gyula

MME Dél-Balaton Helyi Csoport
BirdLife Hungary South Balaton Local Group
H-8638 Balatonlelle, Irmapuszta, Hungary, e-mail: delbalaton@gmail.com

1. BEVEZETÉS

Az elmúlt évekhez hasonlóan (KOVÁCS, 2008a, 2008b, 2008c, 2013a, 2013b, 2013c, 2013d, 2015; KOVÁCS & HAJDU, 2015a, 2015b; KOVÁCS & BRUCKNER 2022a, 2022b, 2022c) az MME Dél-Balaton Helyi Csoportjának szervezésében vízimadár-felmérést végeztünk a teljes Balatonon és a környező vizesélőhelyeken 2020 év elején.

2. ANYAG ÉS MÓDSZER

A vízimadár-szinkronszámlálást a teljes Balaton körül 50 partszakaszon és 8 környező vizesélőhelyen a korábbiakban is alkalmazott módszerek szerint (KOVÁCS, 2008a) tartottuk 2020.01.19-én. A felméréshez az időjárási körülmények megfelelőek voltak.

A szinkronon résztvevő önkéntes felmérők: BRUCKNER ATTILA, CSERÉP GYÖRGY, FÖNYEDI ELEMÉR, HAVASI MÁTÉ, KAJTÁR BENCE, KESZLER ZOLTÁN, KOVÁCS GYULA, PÉNTEK ISTVÁN, SZÁSZ ELŐD, SZATÓRI JÁNOS, SZELLE ERNŐ, SZINAI PÉTER és VINCZE BÉLA. Köszönjük munkájukat!

A megfigyelési adatok értékelését a fajszám, egyedszám, dominancia és konstancia értékek alapján végeztem el. Az adatfeldolgozáshoz Microsoft Excel 2010 és QGIS v.3.10.6 programokat használtam. A felmérés és a feldolgozás során a sztyeppi és a sárgalábú sirályt egy fajként kezeltem.

3. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

Összesen 38 vízimadárfajt (8 rend, 8 család) figyeltünk meg. A mennyiségi viszonyok alapján a jelentősebb taxonok a récefélék, a guvatfélék (szárcsa) és a sirályok voltak (**1. táblázat**). A halastavakon és berkekben a domináns fajok ($D > 5\%$) a dankasirály, a nyári lúd, a nagy lilik, a tőkés réce, a sárgalábú/sztyeppi sirály és a csörgő réce; míg a Balatonon a szárcsa, a tőkés réce, a barátréce, a kerцерéce, a kontyos réce és a dankasirály voltak. Összességében a legnagyobb tömegben a szárcsát (~9200 pd) figyeltük meg, de jelentős volt még a tőkés réce (~5400 pd), a barátréce (4500 pd), a kerцерéce (~4000 pd), a kontyos réce (~3300 pd) és a dankasirály (>3000 pd) is a teljes felmérési területen. Figyelemre méltó még a sárgalábú/sztyeppi sirály 1500 és a kárókatona 1000 pd feletti előfordulása.

1. táblázat: A Balatonon és a környező vizesélőhelyeken megfigyelt vízimadárfajok egyedszáma (N), dominanciája (D) és konstanciája (C) (2020.01.19.)

Table 1: Numbers (N), dominance (D) and constancy (C) values of waterbird species observed on Lake Balaton and surrounding wetlands (19 January 2020)

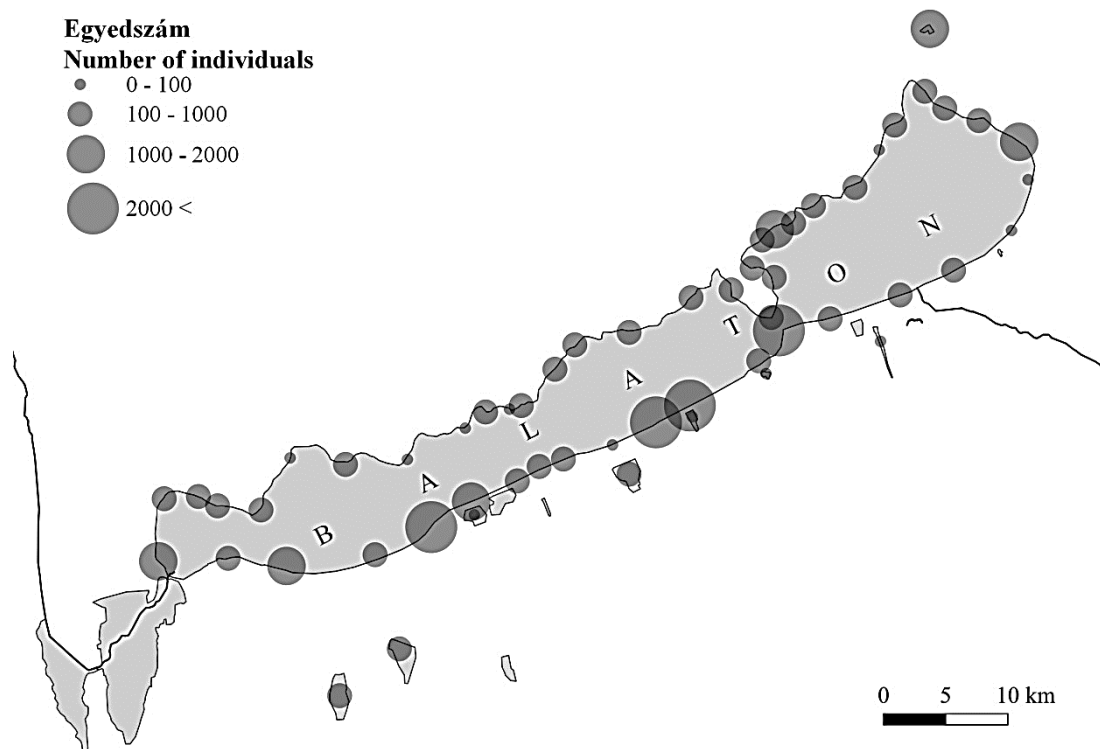
Fajok Species	Halastavak, berkek Fishponds, marshes			Balaton Lake Balaton			Összesen Total		
	N	D	C	N	D	C	N	D	C
Anseriformes / Anatidae	2 390	58,2%		18 035	55,3%		20 425	55,6%	
<i>Cygnus olor</i>	63	1,5%	37,5%	251	0,8%	85,7%	314	0,9%	78,9%
<i>Anser albifrons</i>	660	16,1%	50,0%	279	0,9%	6,1%	939	2,6%	12,3%
<i>Anser anser</i>	670	16,3%	62,5%	777	2,4%	28,6%	1447	3,9%	33,3%
<i>Mareca penelope</i>	85	2,1%	12,5%	61	0,2%	4,1%	146	0,4%	5,3%
<i>Mareca strepera</i>	5	0,1%	37,5%	11	0,0%	4,1%	16	0,0%	8,8%
<i>Anas crecca</i>	271	6,6%	37,5%	7	0,0%	2,0%	278	0,8%	7,0%
<i>Anas platyrhynchos</i>	618	15,0%	62,5%	4768	14,6%	98,0%	5386	14,7%	93,0%
<i>Anas acuta</i>	—	—	—	3	0,0%	4,1%	3	0,0%	3,5%
<i>Spatula clypeata</i>	10	0,2%	12,5%	2	0,0%	2,0%	12	0,0%	3,5%
<i>Netta rufina</i>	—	—	—	1	0,0%	2,0%	1	0,0%	1,8%
<i>Aythya ferina</i>	5	0,1%	25,0%	4495	13,8%	26,5%	4500	12,3%	26,3%
<i>Aythya nyroca</i>	—	—	—	4	0,0%	4,1%	4	0,0%	3,5%
<i>Aythya fuligula</i>	—	—	—	3269	10,0%	44,9%	3269	8,9%	38,6%
<i>Aythya marila</i>	—	—	—	7	0,0%	2,0%	7	0,0%	1,8%
<i>Clangula hyemalis</i>	—	—	—	1	0,0%	2,0%	1	0,0%	1,8%
<i>Melanitta fusca</i>	—	—	—	5	0,0%	2,0%	5	0,0%	1,8%
<i>Bucephala clangula</i>	1	0,0%	12,5%	3896	11,9%	93,9%	3897	10,6%	82,5%
<i>Mergellus albellus</i>	2	0,0%	12,5%	27	0,1%	14,3%	29	0,1%	14,0%
<i>Mergus serrator</i>	—	—	—	4	0,0%	6,1%	4	0,0%	5,3%
<i>Mergus merganser</i>	—	—	—	167	0,5%	34,7%	167	0,5%	29,8%
Gaviiformes / Gaviidae	—	—		7	0,0%		7	0,0%	
<i>Gavia stellata</i>	—	—	—	5	0,0%	6,1%	5	0,0%	5,3%
<i>Gavia arctica</i>	—	—	—	2	0,0%	4,1%	2	0,0%	3,5%
Podicipediformes / Podicipedidae	—	—		417	1,3%		417	1,1%	
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	—	—	—	2	0,0%	2,0%	2	0,0%	1,8%
<i>Podiceps cristatus</i>	—	—	—	408	1,3%	53,1%	408	1,1%	45,6%
<i>Podiceps grisegena</i>	—	—	—	2	0,0%	4,1%	2	0,0%	3,5%
<i>Podiceps nigricollis</i>	—	—	—	5	0,0%	8,2%	5	0,0%	7,0%
Pelecaniformes / Phalacrocoracidae	4	0,1%		1 590	4,9%		1 594	4,3%	
<i>Phalacrocorax carbo</i>	2	0,0%	12,5%	1097	3,4%	49,0%	1099	3,0%	43,9%
<i>Microcarbo pigmeus</i>	2	0,0%	12,5%	493	1,5%	51,0%	495	1,3%	45,6%
Ciconiiformes / Ardeidae	58	1,4%		18	0,1%		76	0,2%	
<i>Botaurus stellaris</i>	—	—	—	2	0,0%	4,1%	2	0,0%	3,5%
<i>Ardea alba</i>	12	0,3%	37,5%	8	0,0%	14,3%	20	0,1%	17,5%
<i>Ardea cinerea</i>	46	1,1%	50,0%	8	0,0%	12,2%	54	0,1%	17,5%
Gruiformes / Rallidae	59	1,4%		9 190	28,2%		9 249	25,2%	
<i>Rallus aquaticus</i>	—	—	—	9	0,0%	14,3%	9	0,0%	12,3%
<i>Gallinula chloropus</i>	11	0,3%	25,0%	44	0,1%	16,3%	55	0,1%	17,5%
<i>Fulica atra</i>	48	1,2%	25,0%	9137	28,0%	65,3%	9185	25,0%	59,6%
Charadriiformes / Laridae	1 593	38,8%		3 335	10,2%		4 928	13,4%	
<i>Croicocephalus ridibundus</i>	1019	24,8%	37,5%	2027	6,2%	77,6%	3046	8,3%	71,9%
<i>Larus canus</i>	50	1,2%	12,5%	286	0,9%	53,1%	336	0,9%	47,4%
<i>Larus michahellis/cachinnans</i>	524	12,8%	50,0%	1022	3,1%	71,4%	1546	4,2%	68,4%
Coraciiformes / Alcedinidae	1	0,0%		13	0,0%		14	0,0%	
<i>Alcedo atthis</i>	1	0,0%	12,5%	13	0,0%	16,3%	14	0,0%	15,8%

A legtöbb egyedet (>3300 pd) Balatonszemesnél számoltuk, hasonló mennyiség (~3300 pd) volt Szántódon, illetve további 8 területen figyeltünk meg 1000-nél nagyobb madármennyiséget (**2. táblázat, 1. térkép**). A legtöbb vízimadár-fajt (17) Balatonkenesénél láttuk, emellett még 23 területen számoltunk tíznél több fajt (**2. térkép**). Kiemelkedő lokális adatok: Balatonmáriafürdő 841 pd tőkés réce; Bélatelepe 808 pd barátréce és 451 pd kerceréce; Balatonszemes 1650 pd barátréce és 1000 pd kontyos réce; Balatonszárszó 1000 pd barátréce és 521 pd kontyos réce; Szántód 3200 pd szárcsa; Balatonfüzfő 460 pd kerceréce; Tihany, hajóállomás 557 pd kárókatona; Balatonudvari 472 pd kontyos réce; Fenékpusztá 828 pd tőkés réce; Királyszentistván 1000 pd dankasirály és 500 pd sárgalábú/sztyeppi sirály.

2. táblázat: A Balaton és a környező vizesélőhelyeken megfigyelt vízimadár egyed- és fajszámok (2020.01.19.) *A Fonyódi-halastavakon nem volt teljes felmérés.

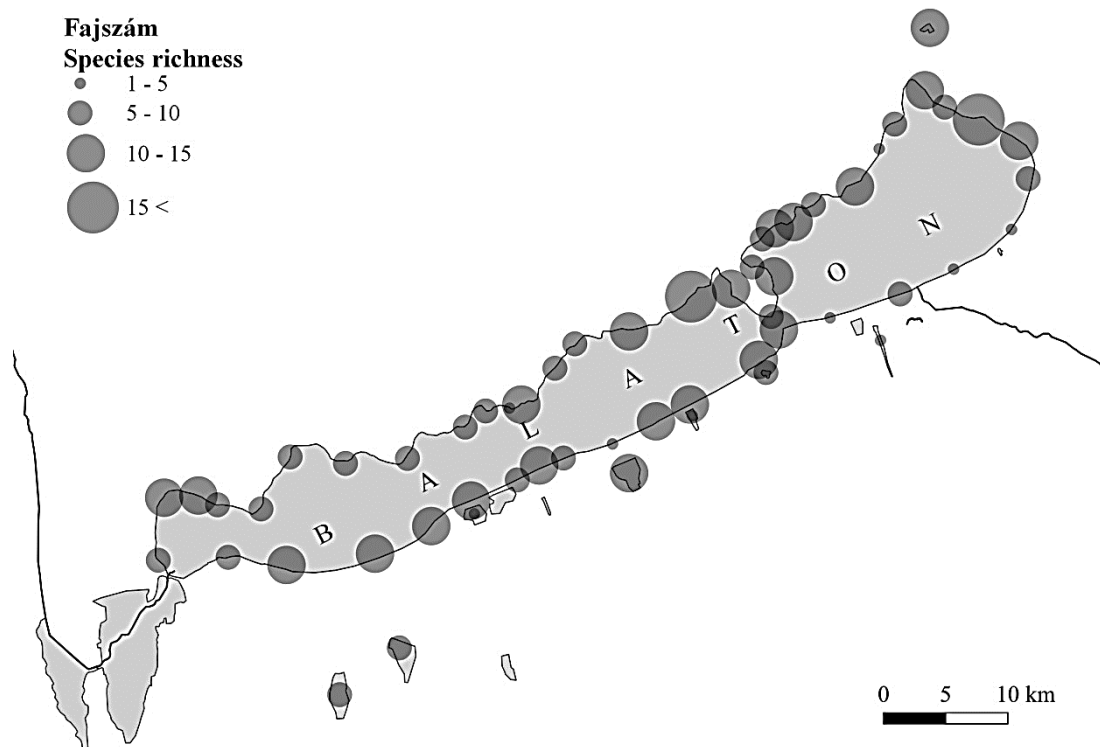
Table 2: Number of waterbirds and species richness on Lake Balaton and surrounding wetlands (19 January 2020) * Fonyódi-halastavak (Fishponds at Fonyód) were not complete surveyed.

Terület Survey plot	Fajszám Species richness	Egyedszám Number of Individuals	Terület Survey plot	Fajszám Species richness	Egyedszám Number of Individuals
Balatonberény	9	377	Tihany, Gödrös	8	161
Balatonmáriafürdő	13	1585	Tihany, hajóállomás	11	715
Balatonfenyves	11	280	Tihany rév	7	230
Bélatelepe	15	2161	Sajkod	11	473
Fonyód	15	1132	Örvényes	5	37
Fonyódliget	7	752	Balatonudvari	16	682
Balatonboglár	13	760	Balatonakali	13	947
Balatonlelle	9	572	Zánka	7	455
Balatonlelle-felső	4	17	Balatonszepezd	10	234
Balatonszemes	13	3361	Révfülp, móló	11	328
Balatonszárszó	13	2047	Révfülp, Császtai strand	3	11
Balatonföldvár	11	642	Pálköve	8	111
Szántód	11	3286	Ábrahámhegy	10	42
Zamárdi	5	171	Badacsony	7	77
Siófok	8	449	Szigliget	10	357
Balatonszabadi	4	372	Balatonederics	6	25
Szabadi-Sóstó	3	84	Balatongyörök	8	179
Balatonaliga	8	55	Vonyarcvashegy	8	218
Balatonakarattya	11	1054	Gyenesdiás	13	328
Balatonkenese	17	568	Keszthely	12	549
B.kenese és B.füzfő között	8	843	Fenékpusztá	8	1026
Balatonfüzfő	15	864	Marcali-víztározó	6	588
Balatonalmádi	10	555	Nagyberek Fehérvíz	9	538
Káptalanfüred	4	20	Fonyódi-halastavak*	0	0
Alsóörs	11	902	Irmapusztai-halastavak	13	881
Csopak	8	258	Balatonszárszói-berek	2	97
Balatonfüred, MVM kikötő	13	612	Balatonföldvári-halastó	6	76
Balatonfüred, móló	15	1076	Tőreki-tavak	0	0
Balatonfüred, Marina kikötő	9	565	Királyszentistván	15	1925
Halastavak, berkek / Fishponds, marshes				21	4 105
Balaton / Lake Balaton				38	32 605
Összesen / Total				38	36 710

1. térkép: A megfigyelt vízimadár egyedek száma a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken (2020.01.19.)

Map 1: Number of individuals observed on Lake Balaton and surrounding wetlands (19 January 2020)

2. térkép: A megfigyelt vízimadár-fajok száma a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken (2020.01.19.)

Map 2: Species richness observed on Lake Balaton and surrounding wetlands (19 January 2020)

Az összes megfigyelési terület több mint felén előforduló gyakori fajok (C>50%) a tőkés réce, a kerceréce, a bütykös hattyú, a dankasirály, a sárgalábú/sztyeppi sirály és a szárcsa voltak.

Faunisztikailag érdekes adatok: hegyi réce 7 pd, jegesréce 1 pd, füstös réce 5 pd (Bélatelep); északi bűvár 2-2-1 pd (Balatonkenese, Balatonfüzfő, Balatonalmádi); sarki bűvár 1-pd (Balatonkenese, B.kenese és B.füzfő között); vörösnyakú vöcsök 1-1 (Balatonkenese, Káptalanfüred); feketenyakú vöcsök 2-1-1-1 (Fonyód, Balatonboglár, Balatonlelle, Balatonszepezd).

IRODALOMJEGYZÉK – REFERENCES

- KOVÁCS GY. (2008a): A 2005. november 12-i balatoni vízimadár-felmérés eredményei. *Magyar Vízivad Közlemények* **16**: 247–254.
- KOVÁCS GY. (2008b): A 2006. december 16-i balatoni vízimadár-felmérés eredményei. *Magyar Vízivad Közlemények* **16**: 255–260.
- KOVÁCS GY. (2008c): A 2007. november 10-i balatoni vízimadár-felmérés eredményei. *Magyar Vízivad Közlemények* **16**: 261–266.
- KOVÁCS GY. (2013a): A 2008. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* **23**: 143–152.
- KOVÁCS GY. (2013b): A 2009. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* **23**: 153–159.
- KOVÁCS GY. (2013c): A 2010. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* **23**: 161–167.
- KOVÁCS GY. (2013d): A 2011. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* **23**: 169–176.
- KOVÁCS GY. (2015): A 2013. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* **26**: 211–218.
http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_26.07
- KOVÁCS GY. & HAJDU K. (2015a): A 2012. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* **26**: 203–210. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_26.06
- KOVÁCS GY. & HAJDU K. (2015b): A 2014. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* **26**: 219–226. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_26.08
- KOVÁCS GY. & BRUCKNER A. (2022a): A 2015. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* **35**: 155–160. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_35.08
- KOVÁCS GY. & BRUCKNER A. (2022b): A 2016. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* **35**: 161–166. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_35.09
- KOVÁCS GY. & BRUCKNER A. (2022c): A 2017. novemberi vízimadár-felmérés eredményei a Balatonon és a környező vizesélőhelyeken. *Magyar Vízivad Közlemények* **35**: 167–172. http://dx.doi.org/10.17242/MVvK_35.10

RESULTS OF THE JANUARY 2020 WATERBIRD CENSUS AT LAKE BALATON AND ITS SURROUNDING WETLANDS

Kovács, Gy.

SUMMARY

Waterbird census was carried out on 58 survey plots around Lake Balaton and its surrounding wetlands on 19th January 2020, like in previous years (KOVÁCS, 2008a, 2008b, 2008c, 2013a, 2013b, 2013c, 2013d, 2015; KOVÁCS & HAJDU, 2015a, 2015b; KOVÁCS & BRUCKNER 2022a, 2022b, 2022c) by BirdLife Hungary South-Balaton Local Group.

A total of 38 waterbird species from 8 orders and 8 families were observed (**Table 1.**). The highest number (>3300 ind.) was counted at Balatonszemes, the highest species richness was found at Balatonkenese. We counted more than 1000 individuals in further 8 plots (**Table 2., Map 1.**), while species richness was exceeded 10 in 23 survey plots (**Map 2.**).

On the fishponds and marshes, the dominant ($D > 5\%$) species were the *Black-headed Gull*, the *Greylag Goose*, the *Greater White-fronted Goose*, the *Mallard*, the *Yellow-legged/Caspian Gull* and the *Eurasian Teal*.

On Lake Balaton the *Eurasian Coot*, the *Mallard*, the *Common Pochard*, the *Common Goldeneye*, the *Tufted Duck*, and the *Black-headed Gull*.

Interesting faunistic result was the occurrence of the *Greater Scaup* (7 ind.), the *Long-tailed Duck* (1 ind.), the *Velvet Scoter* (5 ind. at Bélatelep); the *Red-throated Loon* (2-2-1 ind. at Balatonkenese, Balatonfüzfő, Balatonalmádi); the *Black-throated Loon* (1 ind. at Balatonkenese, Balatonkenese-Balatonfüzfő); the *Red-necked Grebe* (1-1 ind. at Balatonkenese, Káptalanfüred) and the *Black-necked Grebe* (2-1-1-1 at Fonyód, Balatonboglár, Balatonlelle, Balatonszepezd).